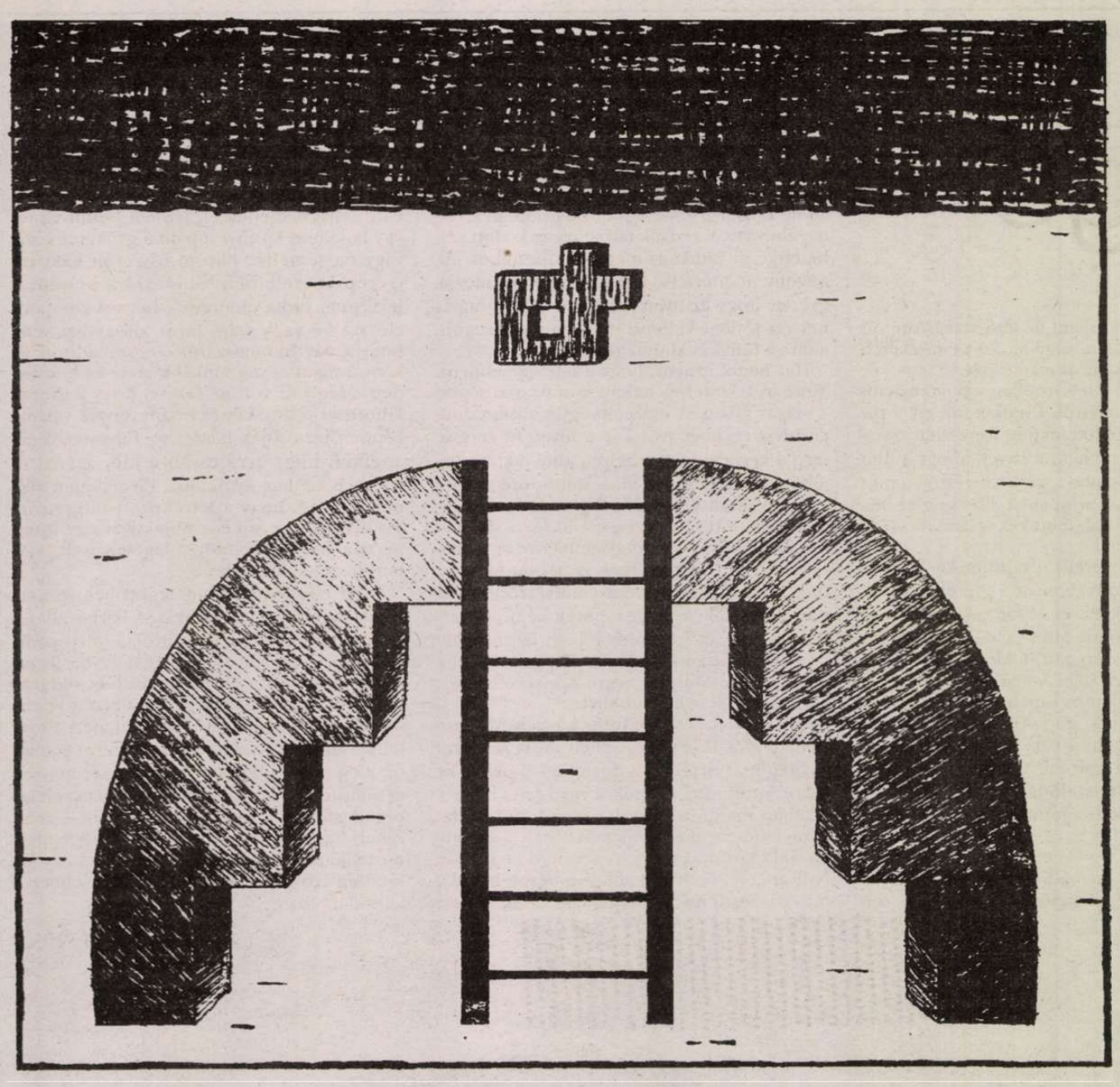

Madácsy István rajza

TÁRCATÁR

Az utolsó berlini füzetlap

Szív faltól falig járkál a pankowi kis lakásban. Hideg van kint, mint az Isten hátsóudvarán, ahol az ítéletre kész lelkek gyülekeznek. Piszkos és elfáradt, rossz fénnyel játszó hó az udvaron, hasas kukák, fedelüket emeli már a szeméthalom. Valami tétova történés leng a körtefa ágai között, nem is a szél az, csak az akarna lenni. És ahogy visszalép az összelehelt ablaktól Szív, egyszerre meglátja Bakó Andrásnét, ahogy az asszony ott ül azon a szerdai napon a kórházi ágy mellett, szinte rágörnyed a kórházi székecskére, miközben tartja Bakó András kezét. Valami aprócska zaj is hallatszik. És Bakó Andrásné egy röpke pillantást vet hátra, mert halkan, szinte bocsánatkérően tárul az ajót, éppen csak egy emberi test méretére válik el a kipárnázott kerettől, és a nyíláson át valóban belép egy aggódó ismerős, egy másik nő, és akkor Bakó Andrásné visszafordul és tartja tovább az embere kezét, és egyszerre csak azt látja, hogy a férfi már halott.

Nem mondja Bakó Andrásné, hogy Istenem.

Nem mondja, hogy jaj.

Nem mondja, hogy hát akkor szervusz, lelkem.

Nem mondja, hogy bocsáss meg.

Nem mondja, hogy megbocsátok.

És nem mondja, hogy akkor most mi lesz.

Bakó Andrásné a férfi mozdulatlan arcába mered. De hiszen csak annyi volt az egész, mint ahogy felsóhajtunk. Annál is kevesebb. Odanézünk egy emberre, és azt mondjuk, Bakó András. Odanézünk, és már nem mondunk semmit. És akkor most hol van, ami volt. Kérdezi, ami nincs? A férfi karjának alsó felén szirmoznak már a hullafoltok. Bakó Andrásné azt figyeli, hogy kiszaladt Bakó testéből az összes vér. Istenem, milyen fehér a bőre. Hogy megritkult a szakálla. Távolról és fehéren fénylik a homloka és a nyaka egyetlen hatalmas árnyék a meredt áll alatt, és a szemével egészen úgy néz, mintha megnyugodott volna. És ahogy ott feküdt, még mindig melegen, de már a lelkétől elválasztva a férfi, Bakó Andrásné egyszerre csak arra gondol, hogy ez az ember nem megnyugvást lelt, nem csak átlépett azon a kapun, melynek túloldalán már nincs szó szenvedésre és örömre, hanem... hanem más történt vele.

Micsoda történt Bakóval, kérdezi Szív megtorpanva a pankowi kis lakásban. De aztán nyugtalanul járkálni kezd újra. Cigarettára gyújt. Ott a bíborlik boros üveg is az asztalon, összefirkált könyvek és gyűrött jegyzetek és persze Bakó egy derűsebb változatú fotójának társaságában, ott várakozik bizony a bolgár kadarka. Bocsáss meg, Világ. Dönt az üvegből Szív. Issza, mint a vizet.

Micsoda történt Bakóval, kérdezi újra Szív, és már sír.

S mert gyorsan újra felhajt egy csurranásig telt pohárral, hát bosszúsan, a könnyei fátylán keresztül bámulhatja, hogy alig kotyog valamicske az üveg alján. De az is az eszébe jut gyorsan, hogy van tartalék Kadarka, hej, Bakókám, néz a fotóra, szerencsére van. Már jön is a konyhából, s remegő ujjakkal bontogatja a következő üveget.

Bakó Andrásné, mondja Szív halkan.

Bakó Andrásné ráemeli a tekintetét, egyenesen a szemébe néz, hosszan és komolyan, de mintha nem is annyira a válaszon, hanem inkább azon tűnődve, hogy ha majd innen, a kórházi szobából kilép, miként lesz lehetséges élni tovább, nézni félfelhős égre, nyúlni egy pohárért, villamosjegyet lyukasztani, számlát lerendezni, kávét kortyolni, látni verssort és újra látni, igen, mintha ezeken tűnődne Bakó Andrásné, de mert ahogy Szív tartja a sajátjával és nem engedi az özvegy tekintetét, megérzi azt a ki nem mondott néhány mondatot, melyek nélkül ez az egész füzet egy fabatkát sem érne, hát viszi magával Szív Bakó Andrásné tekintetét, és az akkor is vele van, amikor összepakolja a holmiját és búcsút int a pankowi kisháznak, és akkor is, amikor felszáll a dérvirágoktól összekarcolt hajnali vonatra az egyik berlini külkerületben, és akkor is, amikor kikészíti az útlevelét és a szendvicseket meg a dobozos söröket, és tele van Bakó Andrásné tekintete akkor is, amikor átzötyögnek a cseh, aztán meg a szlovák határon, amikor ott kanyarog a vonat mellett a jeges Duna, és aztán, ahogy a vonatról lelép a Keleti-pályaudvar összeköpdösött, mocskos peronjára, végre meghallja a szavakat.

Mi történt vele, kérdezi tehát halkan Szív.

Nehéz csomagok a kezében, talpa alatt Magyarország.

Ki mondta, hogy ártatlanul születünk, kérdezi az asszony.

Ki mondta, kérdezi Szív.

Ki mondta, hogy az ártatlansághoz szenvedni kell, kérdezi Bakó Andársné.

Ki mondta, kérdezi Szív.

Én mondtam, mondja Bakó Andrásné, s már a halottat nézi újra.

Hát ez történt, kérdezi Szív. Csomagjait leengedi, cigarettára gyújt, vonatok jönnek és mennek télből a télbe.

Igen, ez történt, mondja Bakó Andrásné.

Hát akkor most visszakapta az ártatlanságát, mondja még, és már újra a mozdulatlan arcot nézi azon a szerdai napon, délelőtt tíz óra körül.

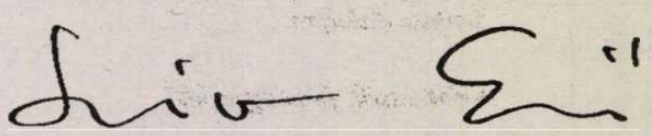

TEMESI FERENC:

Messzelátó

Egy új-zélandi író emlékirataiból III.

A vendéglátó vendégei foglya. Fiatal magyar sasmadaraim rendre átszálltak a Stewart-szigetről egy kis barbecue-ra, sörözésre, beszélgetésre vagy csak úgy. Ők utálták egymást — én mindkettőjüket. Szinte kapóra jött a meghívás Mexikóba, egy prózaírói világszimpozionra meg a legnagyobb spanyol nyelvű könyvvásárra. Sajnálkozást mímelve a feleségemre hagytam őket.

Titkos szerelmemet, Nickyt is elhívtam — megérdemeltünk már egy nászutat. Nicky beleegyezett, feltéve, ha ezentúl „Nickey"-nek írom a nevét. Boldogan, mondtam, és már repültünk is. Egy menekülő lovat nem kell sarkantyúzni. Azt nem tudtam, hogy Nickey-vel egy csomó kellemetlenséget is a nyakamba veszek — a mixikói férfiak megőrülnek egy szőke, világos bőrű és szemű nőért. Nickey kendőt és napszemüveget kényszerült viselni.

Mexikó mágikus föld — ezt mindenkit érzi, aki odaér. A világ természeti javakban egyik leggazdagabb országa, nyolcvanmilliós népességgel. Mi, új-zélandiak vagy magyarok nem vagyunk egy súlycsoportban. Sajnálatos módon azonban hatévenként jön egy újabb csapat politikus, akik a választások során megígérik, hogy kiirtják az előző rezsim által felvirágoztatott korrupciót — aztán hat évig ők rabolják ki az országot. Ezért van az, hogy a nép beletörődött a sorsába. Aminek be kell következnie, az úgyis bekövetkezik. Ahol csak a múlt biztos, a jelen rögtönzések színhelye, ott a jövővel minek törődni.

Köznapi értelemben ez azt jelenti, hogy a pontosságnak az égvilágon semmi értelme nincs. Egy hétig küszködtünk Nickey-vel új-zélandi berögzöttségeink érvényesítéséért a világ talán legszennyezettebb levegőjű nagyvárosában, a húszmilliós Mexikó-városban. (Nickey szeme gyulladtabb volt, mint az enyém, de szerencsére pár nap alatt túl lett rajta, különben el kellett volna utaznunk.) Amikor beletörődtünk vendéglátóink időszemléletébe, hirtelen minden működni kezdett.

Ha egy mexikói elkésik egy találkozóról, a legritkább esetben fogja a különben leírhatatlan közlekedési viszonyokra. Egyszerűen nem mond semmit. Mosolyog: szépen, ártatlanul, hódítón. Jelen időben. Két órás késés — mi az? Bocsánatot kérnie azért a faragatlanságért kellene, ha valahová pontosan érkezne az ember. A költésnek ezen a szent földön, ahol nem csak a pszilobé gombák, de a pejóte is úgy terem, mint a látók és jövendőmondók, nagyobb becsülete van a takarékosságnál, ennél a szép új-zélandi erénynél. Egy fiesztára spórolni, azt igen — a banknak nem.

Felhívtam a feleségemet: megkönnyebbülten közölte, hogy A.B. és C.D., az én két ösztöndíjas magyar íróm egyre kevesebbet látogatja. Ennek a hírnek örültem. Annak már kevésbé, hogy írás helyett kirándulásokat tesznek Ausztráliába az én pénzemen. No de ne legyünk maximalisták: maga a távolság tőlük megfizethetetlen gyönyörűségnek tetszett.

Ráadásul a világszimpozion áttette székhelyét egy kedvesen álmos és poros városkába, Moréliába. Itt láttam azt, hogy egy házfalra valaki kiírta „ESPAÑOL" — másvalaki áthúzta és fölé írta „NAHUATL". Na most légy okos, *gringókám:* van olyan mexikói, akinek a spanyol sem elég hazafias, inkább az aztékok nyelvére szavaz. Századszorra fogadtam meg, hogy megtanulok spanyolul (a franciából semmi), még akkor is, ha az a vagy harminc fajta mexikói indián nem is érti.

Egy prózaíró világszimpozion olyan, hogy a hiúság vására hozzá képest egy lehúzott redőnyű szatócsbolt. Meg is pattantunk Nickeyvel, egy közeli, a Balatonnál nagyobb tóra, a Patzcuaróra. A közepén lévő sziget kicsi volt és teljesen beépített. Janitziónak hívták. Főleg kék, de narancsárga, barna, zöld, piros, rózsaszín, bíbor és fehér falú házai ragyogtak a napfényben. A sziget csúcsán állt egy szobor, amely távolról emlékeztetett a Szabadság-szoborra. Közelről nem. Juan-Pedróból, mexikói barátunkból, ha beküldött egy üveg jaliscói (mert ez a legjobb) tequilát, vagy rásegített egy kis pezsgővel, hogy „rápido" legyen; de még ha a legolcsóbb és legrosszabb charranga nevű pálinkát itta, mindjárt előbújt a hazafi:

Mienk volt itt minden — egészen a kanadai határig.

Sajnos ott kellett hagynunk ez a bájos szigetet és el kellett utaznunk Guadalajarába, amely egy hatmilliós, vidéki város. Itt rendezték a világ legnagyobb spanyol nyelvű könyv- és szoftvervásárát. Talán mondanom se kell, minden fontosabb kiadó ott volt a világból. Még a kínaiak és az oroszok is figyelemre méltatták ezt a hétszázmilliós és növekvő piacot. Csak a közép-európaiak nem.

Na ott aztán láttam egy igazi fiesztát! Nicanor Parra, a chilei „antipoéta", ahogy önmagát nevezi, vette át a Juan Rulfo-díjat a százezer dolláros csekkel. A szponzorok között a mexikói lottótársaság nevét is említette — ugyan tréfásan — de maga a költő. Mit mondjak: ő nyert a lottón. Utána napokig szedhettük a hajunkból a konfettit Nickeyvel, amikor megérkezett feleségem távirata:

„A fiúk maori lányokkal élnek együtt STOP Engem nem fogadnak STOP Azonnal gyere haza STOP Jobbik feled STOP"

Már a repülőn ki akartam vetni kártyán (természetesen taroton), hogy mi is vár ránk odahaz, de a paklit, amelyet egy mexikói jósnál vettem, a szállodában felejtettem. Ennél nincs roszszabb előjel.